

Dokument na schôdzu

B8-0186/2018

11.4.2018

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 123 ods. 2 rokovacieho poriadku

o ochrane investigatívnych novinárov v Európe: prípad slovenského novinára
Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej
(2018/2628(RSP))

Roberta Metsola, Ingeborg Gräble

v mene skupiny PPE

Claude Moraes, Birgit Sippel, Tanja Fajon, Josef Weidenholzer,

Péter Niedermüller

v mene skupiny S&D

Ryszard Czarnecki, Helga Stevens, Monica Macovei, Raffaele Fitto,

Ulrike Trebesius, Bernd Lucke, Branislav Škripek, Richard Sulík,

Notis Marias, Peter van Dalen, Anders Primdahl Vistisen

v mene skupiny ECR

Sophia in 't Veld

v mene skupiny ALDE

Benedek Jávor

v mene skupiny Verts/ALE

Barbara Spinelli, Cornelia Ernst, Merja Kyllönen, Stelios Kouloglou,

Younous Omarjee, Marisa Matias, Martin Schirdewan, Matt Carthy,

Lynn Boylan, Martina Anderson, Liadh Ní Riada,

Dimitrios Papadimoulis, Sofia Sakorafa

v mene skupiny GUE/NGL

Marco Valli, Laura Ferrara

Uznesenie Európskeho parlamentu o ochrane investigatívnych novinárov v Európe: prípad slovenského novinára Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej (2018/2628(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na články 2, 4, 5, 6, 9 a 10 Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ),
- so zreteľom na článok 20 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ);
- so zreteľom na články 6, 7, 8, 10, 11, 12 a 47 Charty základných práv Európskej únie,
- so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach (EDLP) a na súvisiacu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva,
- so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR),
- so zreteľom na všeobecnú poznámku č. 34 Výboru OSN pre ľudské práva k článku 19 ICCPR (slobody presvedčenia a prejavu),
- so zreteľom na uznesenie 2141 (2017) Parlamentného zhromaždenia Rady Európy o útokoch proti novinárom a o slobode médií v Európe,
- so zreteľom na vyhlásenie Výboru ministrov Rady Európy z 30. apríla 2014 o ochrane žurnalistiky a o bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov,
- so zreteľom na záväzky OBSE v oblasti slobody médií, slobody prejavu a voľného toku informácií,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 24. októbra 2017 o legitímnych opatreniach na ochranu oznamovateľov konajúcich vo verejnom záujme pri odhaľovaní dôverných informácií spoločností a verejných orgánov¹,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 25. októbra 2016 s odporúčaniami pre Komisiu o zriadení mechanizmu EÚ pre demokraciu, právny štát a základné práva²,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. novembra 2017 o právnom štáte na Malte³,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 25. októbra 2016 o boji proti korupcii a nadviazaní na uznesenie výboru CRIM⁴,
- so zreteľom na otvorený list zo 6. marca 2018, ktorý adresovalo 17 organizácií za slobodu médií predsedovi Komisie Jeanovi-Claudovi Junckerovi,

¹ Prijaté texty, P8_TA(2017)0402.

² Prijaté texty, P8_TA(2016)0409.

³ Prijaté texty, P8_TA(2017)0438.

⁴ Prijaté texty, P8_TA(2016)0403.

- so zreteľom na vyhlásenia Rady a Komisie zo 14. marca 2018 o ochrane investigatívnych novinárov v Európe: prípad slovenského novinára Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej,
- so zreteľom na článok 123 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže dodržiavanie zásad právneho štátu, demokracie, ľudských práv a základných slobôd, ako aj hodnôt a zásad uvedených v zmluvách EÚ a medzinárodných nástrojoch v oblasti ľudských práv, sú povinnosťami Únie a jej členských štátov a treba ich rešpektovať;
- B. keďže v článku 6 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii sa potvrdzuje, že základné práva tak, ako sú zaručené Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDLP) a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, predstavujú všeobecné zásady práva Únie;
- C. keďže EÚ funguje na základe predpokladu vzájomnej dôvery o tom, že členské štáty sa budú správať v súlade s demokraciou, zásadami právneho štátu a základnými právami zakotvenými v EDLP, Charte základných práv a ICCPR;
- D. keďže slobodné, nezávislé a nerušené médiá sú jedným zo základných kameňov demokratickej spoločnosti; keďže členské štáty majú povinnosť zabezpečiť slobodu tlače ochranu novinárov na svojom území;
- E. keďže sloboda prejavu a sloboda presvedčenia sú nevyhnutné predpoklady na úplnú realizáciu zásad transparentnosti a zodpovednosti;
- F. keďže EÚ a jej členské štáty sa zaviazali rešpektovať slobodu a pluralitu médií, ako aj právo na informácie a slobodu prejavu zakotvené v článku 11 Charty základných práv, článku 10 EDLP a článku 19 ICCPR; keďže verejné kontrolné funkcie médií sú kľúčové na zachovanie týchto práv a na ochranu všetkých ostatných základných práv;
- G. keďže Únia má možnosť konať s cieľom chrániť spoločné hodnoty, na ktorých je založená; keďže zásady právneho štátu a základných práv by sa mali rovnakou mierou uplatňovať na všetky členské štáty;
- H. keďže slovenský investigatívny novinár Ján Kuciak a jeho partnerka Martina Kušnírová boli nájdení zavraždení vo svojom dome vo Veľkej Mači 25. februára 2018;
- I. keďže právo na nezávislý a transparentný prístup k spravodlivosti je základným prvkom právneho štátu; keďže páchatelia týchto vražd, ale aj predchádzajúcich prípadov ešte neboli postavení pred súd a kultúru beztrestnosti treba odsúdiť;
- J. keďže toto je piaty prípad vraždy novinára v členskom štáte EÚ za ostatných desať rokov¹ a druhá vražda investigatívneho novinára pracujúceho s dokumentmi Panama Papers v EÚ po vražde Daphne Caruany Galiziovkej na Malte v októbri 2017; keďže útoky na investigatívnu žurnalistiku sú trestné činy proti zásadám právneho štátu a demokracie;

¹ Pozri: <https://rsf.org/en/journalists-killed>

- K. keďže Ján Kuciak sa špecializoval na vyšetrovanie rozsiahlych daňových únikov, daňových podvodov, korupcie a prania špinavých peňazí, a v jeho poslednom článku uverejnenom po jeho smrti sa venoval možnému zneužívaniu poľnohospodárskych dotácií EÚ talianskou mafiánskou skupinou Ndrangheta, do ktorého mohli byť zapojení aj vládni úradníci blízki vysokopostaveným politikom;
- L. keďže vražda viedla k najväčším pokojným protestom a pouličným demonštráciám od Nežnej revolúcie v roku 1989, na ktorých sa požadovala spravodlivosť, vyvodenie zodpovednosti, zásady právneho štátu, dodržiavanie slobody médií a opatrenia na boj proti korupcii; keďže treba obnoviť dôveru v štátne inštitúcie;
- M. keďže podľa Rady Európy zneužívanie a zločiny namierené voči novinárom majú výrazne nepriaznivý vplyv na slobodu prejavu a zosilňujú jav autocenzúry;
- N. keďže projekt na oznamovanie organizovanej trestnej činnosti a korupcie oznámil, že mohli uniknúť osobné informácie Jána Kuciaka v nadväznosti na niekoľko žiadostí o poskytnutie informácií, ktoré podal u slovenských štátnych orgánov; keďže Ján Kuciak podal trestné oznámenie na prokuratúru potom, ako sa mu vyhrážal slovenský podnikateľ, a následne uviedol, že 44 dní po predložení vec nebola pridelená policajtovi a bola uzavretá bez vypočutia svedkov;
- O. keďže ochrana novinárov a novinárskych zdrojov vrátane a oznamovateľov korupcie sa v jednotlivých členských štátoch líši a väčšinou nezahŕňa poskytovanie účinnej ochrany pred pomstou, ohováraním, hrozbami, zastrašovaním alebo inými negatívnymi dôsledkami; keďže nedostatočná ochrana, ktorú novinárom poskytujú niektoré členské štáty, ako aj rastúca nevraživosť voči nim zo strany niektorých verejných činiteľov, podstatne narúšajú ich základné slobody;
- P. keďže správa o monitorovaní plurality médií na Slovensku za rok 2016 zistila vysokú úroveň rizika, pokiaľ ide o politickú nezávislosť, a to predovšetkým preto, že miestne médiá sú financované, a často nepriamo vlastnené, obcami a sú vystavené možnému politickému tlaku; keďže v správe sa uvádzajú aj existujúce záruky, pokiaľ ide o ochranu novinárskych zdrojov, ako sú súdne preskúmanie a právne vymedzenia;
- Q. keďže podľa svetového rebríčku slobody tlače organizácie Reportéri bez hraníc za rok 2017 sa ohováranie na Slovensku trestá odňatím slobody až na osem rokov, čo je najprísnejší trest za tento trestný čin v EÚ; keďže Slovensko je na 17. mieste v tomto rebríčku;
- R. keďže generálny tajomník organizácie Reportéri bez hraníc pri svojej návšteve Bratislave 2. marca 2018 vyjadril poľutovanie „nad desivou klímou pre novinárov“, ktorú udržiavajú a dokonca v niektorých členských štátoch vytvárajú mnohí európski politici vrátane vládnych činiteľov;
- S. keďže od roku 2007 bolo na Slovensku zaznamenaných viacero útokov na novinárov a dvaja novinári sú stále nezvestní;
- T. keďže podľa Svetového ekonomického fóra (2017) je Slovensko na 117. mieste, pokiaľ ide o korupciu, zo 137 sledovaných krajín; keďže počet stíhaní za trestné činy spojené s korupciou sa výrazne znížil; keďže v správe o

krajine európskeho semestra za rok 2018, sa uvádza, že Slovensko nedosiahlo žiaden pokrok v posilňovaní boja proti korupcii;

- U. keďže Parlament uskutočnil na Slovensku vyšetrovaciu misiu od 7. do 9. marca 2018 za účasti poslancov z Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (LIBE) a Výboru pre kontrolu rozpočtu (CONT);
 - V. keďže zástupcovia mimovládnych organizácií vyjadrili podľa správy delegácie Parlamentu vážne obavy, najmä z možných konfliktov záujmov, napríklad medzi Generálnou prokuratúrou a orgánmi, ktoré by mali kontrolovať jej činnosť, a medzi ministrom vnútra a prezidentom policajného zboru; keďže okrem toho bol výber najvyšších prokurátorov opísaný ako vysoko spolitizovaný a bola vyjadrená kritika chýbajúceho nezávislého orgánu s právomocou skúmať sťažnosti na políciu; keďže bola spochybnená primeranosť ochrany slobody médií a transparentnosti vlastníctva médií;
 - W. keďže pri kontrole Najvyššieho kontrolného úradu SR všetkých orgánov, ktoré spravujú a sprostredkujú fondy EÚ, nezrovnalosti boli zistené iba v prípade slovenskej Pôdohospodárskej platobnej agentúry (ďalej len „PPA“); keďže kontrolný úrad postúpil svoje zistenia slovenskému generálnemu prokurátorovi a Národnej kriminálnej agentúre;
1. rozhodne odsudzuje zavraždenie slovenského investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho partnerky Marty Kušnírovej,
 2. vyjadruje zhrozenie nad skutočnosťou, že je to druhý smrteľný útok na novinára v EÚ za uplynulých šesť mesiacov po zavraždení novinárky Daphne Caruany Galiziovej 16. októbra 2017 na Malte;
 3. vyzýva slovenské orgány, aby využili všetky potrebné zdroje na to, aby zabezpečili úplné, dôsledné a nezávislé vyšetrenie vraždy Jána Kuciaka a Marty Kušnírovej, ktoré zodpovedných páchateľov privedie pred spravodlivosť; víta zámer slovenských orgánov v priebehu vyšetrovania v plnej miere spolupracovať s medzinárodnými orgánmi presadzovania práva a talianskym riaditeľstvom pre vyšetrovania súvisiace s mafiou (DIA); dôrazne odporúča vytvorenie spoločného vyšetrovacieho tímu pod spoločným vedením Europolu a umožnenie neobmedzeného prístupu k vyšetrovaciemu spisu;
 4. vyzýva slovenského generálneho prokurátora, aby opätovne preskúmal trestné oznámenie, ktoré predložil Ján Kuciak po hrozbách namierených proti nemu, a aby preskúmal správy o tom, že unikli osobné informácie potom, ako Ján Kuciak podal slovenský orgánom viaceré žiadosti o poskytnutie informácií;
 5. nalieha na slovenské orgány, aby zabezpečili ochranu investigatívnych novinárov pred akoukoľvek formou zastrašovania, ohovárania, hrozieb alebo fyzických útokov, a aby prijali účinné opatrenia na ochranu tých, ktorí využívajú svoje právo na slobodu prejavu, proti útokom, ktorých cieľom je umlčať ich;
 6. uznáva kľúčovú úlohu, ktorú investigatívni novinári môžu zohrávať ako strážcovia demokracie a právneho štátu; odsudzuje urážlivé poznámky politikov EÚ namierené voči novinárom; konštatuje, že najvyššia úroveň ochrany investigatívnych novinárov a

oznamovateľov je v životnom záujme spoločnosti ako celku; nabáda Komisiu i členské štáty, aby predložili legislatívne alebo nelegislatívne návrhy na ochranu novinárov v EÚ, ktorí sú pravidelne predmetom žalôb určených na cenzúru ich práce alebo ich zastrážovanie, vrátane celoeurópskych pravidiel anti-SLAPP (Strategic Lawsuit Against Public Participation – strategická žaloba proti verejnej účasti);

7. vyzýva Komisiu, aby chránila, podporovala a uplatňovala hodnoty zakotvené v Zmluve o Európskej únii a v Charte základných práv, ako aj v ICCPR a v tejto súvislosti monitorovala a riešila problémy v súvislosti so slobodou a pluralitou médií v celej EÚ, a to pri dodržaní zásady subsidiarity; vyzýva Komisiu, aby Európsky parlament dôsledne informovala o prijatých krokoch;
8. poukazuje na to, že oznamovatelia sa ukázali byť dôležitým zdrojom investigatívnej žurnalistiky a nezávislej tlače a že zaručenie dôveryhodnosti zdrojov je zásadné pre slobodu tlače; preto zdôrazňuje, že oznamovatelia prispievajú k demokracii, transparentnosti politiky a hospodárstva a k informovanej verejnosti; vyzýva slovenské orgány a všetky členské štáty, aby zaistili ochranu osobnej bezpečnosti a životných podmienok investigatívnych novinárov a oznamovateľov; žiada Komisiu, aby navrhla účinnú, komplexnú a horizontálnu smernicu EÚ o ochrane oznamovateľov tým, že v plnej miere schváli odporúčania Rady Európy a uznesenia Parlamentu zo 14. februára 2017¹ a 24. októbra 2017;
9. vyzýva Komisiu, aby vytvorila stály systém finančnej podpory vrátane príslušného rozpočtu, prerozdelením existujúcich zdrojov na podporu nezávislej investigatívnej žurnalistiky;
10. vyzýva konferenciu predsedov, aby predložila návrh o tom, ako by Parlament mohol oceniť prácu Daphne Caruany Galiziovej a Jána Kuciaka a aby zvažila premenovanie stáže Parlamentu pre novinárov po Jánovi Kuciakovi;
11. konštatuje, že správa o pluralizme v médiách za rok 2016, ktorú vypracovalo Centrum pre pluralitu a slobodu médií (CMPF), zistila stredné až vysoké riziko horizontálnej koncentrácie vlastníctva médií v Slovenskej republike; domnieva sa, že pluralita médií je vo viacerých členských štátoch ohrozená kontrolou médií zo strany politických orgánov alebo jednotlivcov alebo určitých obchodných organizácií; zdôrazňuje, že podľa všeobecnej zásady by vlády nemali zneužívať svoje postavenie ovplyvňovaním médií; odporúča zahrnutie podrobnejších informácií o vlastníctve médií do ročného monitorovania plurality médií;
12. víta iniciatívu investigatívnej žurnalistiky v EÚ (IJ4EU), ktorej cieľom je podporovať a posilňovať cezhraničnú spoluprácu medzi investigatívnymi novinármi v EÚ;
13. je znepokojený obvineniami z korupcie, zo zneužívania finančných prostriedkov EÚ, zneužívania právomoci a konfliktov záujmov v Slovenskej republike, ktoré by mohli spôsobiť zhoršenie stavu demokracie; vyzýva slovenské orgány dohľad a súdne orgány a Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF), aby vyšetrili všetky údajné nezrovnalosti a podvody, a to aj kolotočové podvody s DPH a tie, ktoré sa vzťahujú na Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) a ostatné štrukturálne

¹ Prijaté texty, P8_TA(2017)0022.

fondy;

14. berie na vedomie, že Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky vydal tri kritické správy o PPA; vyzýva slovenské orgány, aby zabezpečili dôkladné preskúmanie zistení Najvyššieho kontrolného úradu; vyzýva Európsky dvor audítorov, aby uskutočnil vyšetrovanie a zverejnil osobitnú správu o poľnohospodárskych platbách na Slovensku;
15. vyzýva Osobitný výbor Európskeho parlamentu pre finančnú trestnú činnosť, daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam, aby posúdil obvinenia z podvodov v oblasti DPH, prania špinavých peňazí a zneužívania európskych fondov, ako aj dostatočnosť vnútroštátnych právnych predpisov o zhabaní majetku po trestnej činnosti v tejto oblasti, s osobitným zreteľom na prácu Jána Kuciaka a iných investigatívnych novinárov;
16. vyzýva Radu, aby spolupracovala so zúčastnenými členskými štátmi na čo najskoršom zriadení Európskej prokuratúry v záujme koordinovanej činnosti proti podvodom v EÚ a inej trestnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Únie;
17. Vyjadruje znepokojenie nad zisteniami uvedenými v správe, ktorú vypracoval jeho Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a Výbor pre kontrolu rozpočtu v nadväznosti na vyšetrovaciu misiu na Slovensku, v ktorej sa uvádza, že výber najvyšších prokurátorov sa považuje za vysoko spolitizovaný a že existuje viacero obvinení z korupcie vysokopostavených úradníkov, ktoré nevyústili do riadneho vyšetrovania; vyzýva slovenské orgány, aby posilnili neustrannosť orgánov presadzovania práva;
18. opakovane vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia sa rozhodla nezverejniť správu EÚ o boji proti korupcii v roku 2017, a vyzýva Komisiu, aby bezodkladne obnovila svoje ročné monitorovanie boja proti korupcii vo všetkých členských štátoch; vyzýva Komisiu, aby vyvinula systém presných ukazovateľov a jednoducho použiteľné, jednotné kritériá na meranie úrovne korupcie v členských štátoch a aby vyhodnotila ich protikorupčné politiky v súlade s uznesením Európskeho parlamentu z 8. marca 2016 o výročnej správe za rok 2014 o ochrane finančných záujmov Európskej únie¹;
19. zdôrazňuje, že je nevyhnutné zaručiť, aby sa spoločné európske hodnoty uvedené v článku 2 ZEÚ zachovávali v plnom rozsahu a aby sa zaručili základné práva stanovené v Charte základných práv Európskej únie;
20. rozhodne požaduje pravidelne uskutočňovať monitorovanie a viesť dialóg za účasti všetkých členských štátov, Rady, Komisie a Európskeho parlamentu, aby sa zaručila ochrana základných hodnôt EÚ týkajúcich sa demokracie, základných práv a právneho štátu, ako sa uvádza v uznesení Európskeho parlamentu z 25. októbra 2016 o zriadení mechanizmu EÚ pre demokraciu, právny štát a základné práva²;
21. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Komisii, Rade, vládam a parlamentom členských štátov a prezidentovi Slovenskej republiky.

¹ Prijaté texty, P8_TA(2016)0071.

² Prijaté texty, P8_TA(2016)0409.